

In uw gemeente: Zeven stappen naar meer inclusie voor personen met een visuele handicap

Inleiding

1. Onthaal van personen met een handicap
2. Deelname aan het politieke en openbare leven
3. Toegankelijkheid van openbare ruimtes en mobiliteit
4. Leerlingen met een visuele handicap
5. Werknemers met een visuele handicap
6. Ouderen met een visuele handicap
7. Huisvesting

Inleiding

Als omgeving bij uitstek speelt de gemeente, ongeacht hoe groot ze is, een prominente rol in het economische, sociale en culturele leven van alle burgers, met of zonder handicap.

Het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap¹ werd goedgekeurd op 13 december 2006 en door België geratificeerd op 2 juli 2009. Ons land heeft zich dus geëngageerd tegenover personen met een handicap om hun rechten te waarborgen, hen op te nemen in alle beleidsdomeinen en uitgevoerde programma's, en om elke vorm van discriminatie te bannen. Hoever staat uw gemeente, na iets minder dan 10 jaar?

Om u in deze richting te leiden en ter gelegenheid van de volgende gemeenteraadsverkiezingen, heeft de Brailleliga aanbevelingen geformuleerd, uitgesplitst in 7 thema's.

¹ <https://socialsecurity.belgium.be/nl/verdrag-van-de-verenigde-naties-inzake-rechten-van-personen-met-een-handicap>

1. Onthaal van personen met een handicap

Is uw personeel voorbereid om tegemoet te komen aan de specifieke noden van de personen met een visuele handicap die gebruikmaken van de gemeentediensten? Hoe kunnen deze personen het best ontvangen worden? Is de bewegwijzering naar uw lokalen aangepast voor bezoekers met een visuele handicap of is er begeleiding voorzien? Slechtzienheid wordt nog vaak verkeerd begrepen, waardoor slechtzienende personen dikwijls het slachtoffer zijn van verkeerde conclusies. De Brailleliga is ervan overtuigd dat een betere kennis van blindheid en slechtzienheid essentieel is om het contact met personen met een visuele handicap te verbeteren, waardoor ze op meer begrip en respect zullen kunnen rekenen.

voor de personen die zich tot u wenden.

Daarom moet een specifieke vorming voor de ontvangst van en de omgang met personen met een visuele handicap georganiseerd worden voor het personeel dat met hen in contact komt. Wij denken hier in de eerste plaats aan onthaalmedewerkers, maar ook aan de loketbedienden, de personeelsleden van crèches en rusthuizen, de gemeentelijke diensten voor gezinshulp, en het ambulant personeel zoals de politie en andere spoeddiensten. De Brailleliga stelt u dergelijke vorming voor en biedt u ook de samenwerking aan met haar gespecialiseerde maatschappelijke assistenten om te helpen bij het invullen van de aanvragen die de personen met een visuele handicap indienen bij de FOD Sociale Zekerheid via het portaal MyHandicap, of om op te treden als tussenpersoon

Uw gemeente heeft eveneens een verantwoordelijkheid inzake de sensibilisering van uw inwoners met betrekking tot de visuele handicap.

2. Deelname aan het politieke en openbare leven

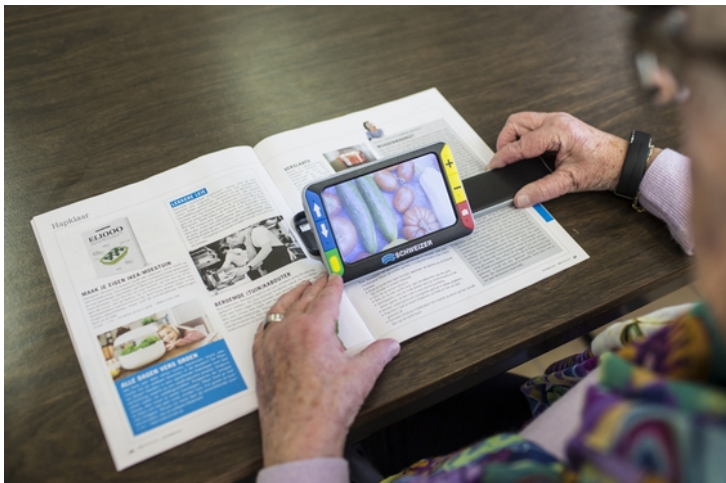
Personen met een visuele handicap zijn volwaardige burgers en hebben een rol te vervullen in het gemeentelijke beleid, maar zijn de noodzakelijke aanpassingen om dit mogelijk te maken ook aanwezig? De Brailleliga vraagt aan de gemeentes om de personen met een visuele handicap te informeren over het bestaan en de werking van de gemeentelijke bestuurs- en adviesorganen en hun deelname aan deze te bevorderen.

Heeft uw gemeente al een Adviesraad voor personen met een handicap opgericht, met hun actieve medewerking? Zo dit niet het geval is, is het van belang om dit alsnog te doen, hun betrokkenheid in het gemeentelijke beleid draagt concreet bij tot een grotere gelijkheid van kansen.

Om actief deel te nemen aan het politieke en openbare leven moeten de blinde en slechtzienende personen toegang hebben tot alle informatie, beschikbaar in diverse vormen (digitaal, audio, grootletterdruk, telefonisch contact, persoonlijk onderhoud, ...). Wat

vanzelfsprekend is voor iemand met een normaal gezichtsvermogen, is vaak onleesbaar voor een persoon met een visuele handicap. Er bestaan nochtans bepaalde aanpassingen: het gemeentelijk informatieblad in gesproken vorm aanbieden, een gesproken aankondiging van de volgnummers aan de loketten, officiële berichtgeving in duidelijk leesbare en voldoende contrastrijke tekens, ... De Brailleliga beschikt over een opnamestudio en een Dienst omzetting die u aangepaste ondersteuning kunnen leveren.

Beantwoorden uw websites en mobiele applicaties aan de toegankelijkheidsnormen? Een nieuwe Europese wetgeving inzake de toegankelijkheid van de openbare diensten moet geïmplementeerd worden in de nationale wetgevingen tegen eind 2018. Deze nieuwe wetgeving zal dus voor uw gemeente het uitgelezen moment zijn om uw elektronische diensten toegankelijker te maken voor de gebruikers met een visuele

handicap. Anderzijds zijn de oudere personen met een visuele handicap niet mee als het gaat over de digitale revolutie. Deze categorie van personen groeit echter voortdurend ten gevolge van de vergrijzing van de bevolking. Kan u uw inspanningen om deze digitale kloof te dichten vergroten?

Volledig zelfstandig deelnemen aan de verkiezingen is een fundamenteel recht voor blinde en slechtziende personen. Wat kan u doen om dit stemmingsrecht te verzekeren? Dit houdt de optimalisatie van verschillende zaken in: de toegankelijkheid van de stembureaus, inbegrepen het traject er naartoe (nabijheid van het openbaar vervoer, organisatie van specifiek transport, toegankelijkheid van het gebouw en de stemhokjes, ...), het toegankelijk maken van alle ter beschikking gestelde documenten, toestaan dat de persoon met een handicap begeleid wordt door een persoon van zijn keuze zonder de gemeentelijke autoriteiten op voorhand te moeten verwittigen. De voorzitters van de stembureaus moeten hiervoor gesensibiliseerd worden. Zo moet het zelfs voor een blinde of slechtziende persoon ook mogelijk zijn om, mits redelijke aanpassingen, de taak van bijzitter of voorzitter van het stembureau uit te voeren.

3. Toegankelijkheid van openbare ruimtes en mobiliteit

Zijn de openbare ruimtes van uw gemeente bruikbaar en beveiligd voor iedereen? Het vraagt veel noodzakelijke aanpassingen om personen met een visuele handicap toe te laten zich te verplaatsen om hun boodschappen te doen, naar school of naar het werk te gaan, hobby's uit te oefenen en een sociaal leven te leiden. De Brailleliga vraagt u om rekening te houden met de personen met een visuele handicap bij elke heraanleg van de openbare weg, en bij de uitvoering van deze werken de toegankelijkheidsnormen, waarvan een aantal specifiek voor de visuele handicap zijn, toe te passen met naleving

van de daartoe uitgevaardigde richtlijnen². Goed onderhouden en verlichte voetpaden zonder hindernissen of hondenuitwerpselen, verkeerslichten met geluidssignaal op aanvraag, een duidelijke en doeltreffende signalisatie van wegenwerken en vrijgemaakte gidslijnen zijn van vitaal belang voor de mobiliteit en de veiligheid van de blinde of slechtziende weggebruikers. Er moet een proactief beleid gevoerd worden, dat de sensibilisering van de burgers (gebruikers, handelaars, aannemers van publieke werken, ...) verbindt met de sancties voor de inbreuken op bestaande normen.

Sommige personen met een visuele handicap zijn niet altijd in staat om de bus, de tram of de trein te nemen omdat er geen verbinding is met hun eindbestemming, of eenvoudigweg omdat ze moeilijkheden ondervinden om de halte te bereiken. Daarom vraagt de Brailleliga alternatieve oplossingen om een flexibele en optimale basismobiliteit te waarborgen. U kan personen met een visuele handicap transport ter beschikking stellen van en naar de gemeentelijke diensten of de ontspanningsactiviteiten die binnen de gemeente georganiseerd worden. Daar waar er reeds vervoer voor ouderen bestaat, kan de gemeente dit ook uitbreiden naar personen met een visuele handicap. U kan ook vervoercheques aanbieden aan personen met een handicap. Deze cheques dekken dan het verschil tussen wat de persoon zou moeten betalen voor het openbaar vervoer en de prijs van een taxirit.

Personen met een handicap hebben recht op speciaal voor hen voorbehouden parkeerplaatsen. Helaas zijn die er nog te weinig. Bovendien worden ze vaak ingenomen door bestuurders zonder handicap. De Brailleliga vraagt aan alle gemeentes om voor bijkomende parkeerplaatsen voor personen met een handicap te zorgen. Het is van essentieel belang dat u de weggebruikers sensibiliseert om de regelgeving inzake parkeerplaatsen voor personen met een handicap te respecteren, met de uitvoering van een nultolerantiebeleid ten aanzien van overtreders. Dit nultolerantiebeleid zou moeten uitgebreid worden naar elke vorm van foutparkeren die de veiligheid van blinde en slechtziende personen in gevaar kan brengen (voertuigen op het voetpad, op de zebrapaden, ...). Anderzijds moet er ook toegezien worden op het uithangen van meer leesbare informatie op de parkeerautomaten.

² Vlaanderen: *Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening* (VCRO); Brussel: *Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening* (GSV); Wallonië: *Code wallon de l'Aménagement du territoire, de l'Urbanisme et du Patrimoine* (CWATUP).

4. Leerlingen met een visuele handicap

Is het onderwijs in uw gemeente inclusief? Heel wat kinderen met een visuele handicap volgen gewoon onderwijs. Met aangepaste steun en begeleiding kunnen ze zich op dezelfde manier ontwikkelen als hun klasgenoten met een normaal gezichtsvermogen. Het "M-decreet" laat het algemeen onderwijs ontwikkelen naar een inclusief onderwijs. Om dit objectief te concretiseren is het echter nodig om te beschikken over goed opgeleid, ondersteund en gemotiveerd personeel. Ook de toegankelijkheid van de scholen zelf is een belangrijk aspect. Uw gemeente heeft, via het gemeentewonderwijs, een grote rol te vervullen om deze uitdaging tot een goed einde te brengen.

De Brailleliga houdt zich ter beschikking van de onderwijsinstellingen om hen bij te staan in bijvoorbeeld de organisatie van sensibiliseringssessies voor niet alleen de onderwijzers en de leerlingen, maar ook voor de animatoren van buitenschoolse activiteiten.

5. Werknemers met een visuele handicap

Geeft uw gemeente alle burgers, zonder enige uitzondering, een reële kans om werk te vinden evenredig hun competenties? Personen met een visuele handicap vallen vaak uit de boot bij het zoeken naar werk, en dit omwille van hun handicap of omdat men niet op de hoogte is van de bestaande oplossingen. Nochtans beschikken ze over dezelfde troeven als normaal ziende kandidaten en dit voor heel wat meer functies dan men zou vermoeden. Verlies de professionele competenties van personen met een visuele handicap niet uit het oog en waak erover hen niet alleen in stereotiepe functies te werk te stellen!

De Brailleliga vraagt u om u te engageren om de toegang tot tewerkstelling voor personen met een visuele handicap te bevorderen, om een loopbaanontwikkeling toe te laten die gelijkwaardig is aan die van de andere werknemers, en om het gemeentepersoneel aan het werk te houden

dat tijdens zijn loopbaan geconfronteerd wordt met een visuele handicap.

Hoewel de lokale overheden onderworpen zijn aan een aantal verplichtingen in verband met het aanwerven van personen met een handicap, voldoen ze daar vaak slechts gedeeltelijk aan, of zelfs helemaal niet. De Brailleliga vraagt u, zo dit in uw gemeente nog

niet het geval is, om de quota³ en de wettelijke bepalingen inzake tewerkstelling van personen met een handicap te respecteren. De gemeentes, belangrijke werkgevers, hebben de verantwoordelijkheid om in dit domein een voorbeeldfunctie uit te oefenen. De Brailleliga heeft veel ervaring op het gebied van beroepsinschakeling en wenst u te helpen met de opleiding van kandidaat-werknemers, de aanpassing van de aanwervingstests, de aanpassing van de werkpost, de sensibilisering van de collega's. Deze diensten worden u door de Brailleliga gratis aangeboden.

6. Ouderen met een visuele handicap

Heeft u een klare kijk op de problemen van uw oudere inwoners die blind of slechtziend zijn? Door de vergrijzing van de bevolking neemt het aantal ouderen met een visuele handicap nog voortdurend toe. Deze personen raken vaak zeer geïsoleerd, meer nog dan andere ouderen.

Wanneer oudere personen met een handicap er volledig alleen voor staan of niet meer kunnen rekenen op hun omgeving voor de nodige hulp en zorg, moet de gemeente hen die verzekeren. Om hen zo lang mogelijk thuis te laten wonen, moet u dus zowel de mantelzorgers als de thuiszorgorganisaties ondersteunen. Hiervoor dient toegang gegeven te worden tot een breed gamma van thuisdiensten, met personeel dat gesensibiliseerd is voor en opgeleid in de specifieke noden. Maar ook de begeleiding en individuele hulp nodig voor de zelfstandigheid van de persoon, moet aangemoedigd worden.

Er moet ook bijzondere aandacht besteed worden aan de mobiliteit van deze personen: veel activiteiten worden speciaal voor hen georganiseerd (uitstappen, voordrachten, ontspanningsclubs, ...), maar de verplaatsing van thuis naar die activiteiten stelt vaak een probleem. Er is aangepast vervoer beschikbaar voor medische verplaatsingen, maar amper voor socio-culturele activiteiten. Daarbij moet ervoor gezorgd worden dat deze ouderen niet moeten opdraaien voor de meerkost van hun visuele handicap.

Daar waar voorzien, is de integratie van het OCMW in het gemeentekader het ideaal moment om een specifiek beleid voor de ouderen op te starten. Daarbij moet rekening gehouden worden met de link tussen de vergrijzing en de visuele handicap.

³ Het aan de lokale overheden opgelegde quota voor de aanwerving van personen met een handicap bedraagt 2 % in Vlaanderen en 2,5 % in Brussel en Wallonië.

7. Huisvesting

Geeft u de blinde en slechtziende personen op zoek naar een betaalbare woning aangepast aan hun handicap een duwtje in de rug? Hun toegang tot de sociale woningen en de SVK (sociale verhuurkantoren) laat nog te wensen over daar de wachtlijsten vaak zeer lang zijn en de kandidaat-huurders met een visuele handicap zelden voorrang krijgen.

De Brailleliga vraagt u om meer kansen te geven aan personen met een visuele handicap om een aangepaste sociale woning te vinden binnen een redelijke termijn en tegen een redelijke prijs. Dat impliceert de verhoging van het aantal sociale woningen en de herziening van de prioriteitenvolgorde voor de toekenning ervan. De sociale-huisvestingsmaatschappijen zouden ook een aantal woningen moeten voorzien die voldoen aan de toegankelijkheidsnormen voor blinde en slechtziende personen (aangepaste verlichting, voldoende contrasten, nabijheid van het openbaar vervoer en handelszaken, toelating om een blindengeleidehond te bezitten, ...). Daarnaast moeten de gemeentes zorgen voor meer betaalbare huurwoningen. Het is eveneens belangrijk om de toegang tot wettelijke documenten (huurcontract, plaatsbeschrijving, ...) aan te moedigen. Deze zouden moeten beschikbaar zijn in aangepaste versies (luisterversie, grootletterdruk, braille).

De Brailleliga in een oogopslag

Oprichting: 1920

Doelstelling: Blinde en slechtziende personen gedurende hun hele leven helpen hun zelfstandigheid, integratie en ontplooiing te bevorderen.

Aantal geholpen personen (2016): 14.590

Diensten: sociale hulp, aanleren van technieken die de zelfstandigheid bevorderen (verplaatsingen, blindengeleidehonden, braille, koken, ...), psychologische steun, informatie en raadgeving bij het verwerven van aangepast materiaal, onderwijsondersteuning, beroepsopleiding en tewerkstelling, aangepaste spelothek, vrijetijdsactiviteiten, ...

Vestigingen: Actief in het hele land, sociale zetel te Brussel en regiohuizen te Antwerpen, Geel, Gent, Hasselt, Kortrijk, Leuven, Ath, Charleroi, Jambes, Libramont en Luik.

Personeel: 129 medewerkers en 470 vrijwilligers.

Financiële bronnen (2016): Giften en legaten (68,03 %), tombola (4,21 %), inkomsten uit onze activiteiten (9,67 %), subsidies (18,09 %)

Brailleliga vzw
Engelandstraat 57 - 1060 Brussel
tel. 02 533 32 11 - info@braille.be - www.braille.be

November 2017